

5. Оверко Н. Розвиток фахової майстерності педагогів професійної школи у системі підвищення кваліфікації / Н. Оверко // Педагогіка і психологія професійної освіти. - № 4. – 2013. – С. 172-180.

6. Социология молодежи. Под ред. проф. В.Т.Лисовского. - СПб, 1996. - 460 с.3.

7. Щербак О. Підвищення кваліфікації педагогічних працівників у системі неперервної освіти / О. Щербак. – Режим доступу: http://umo.edu.ua/images/content/nashi_vydanya/pislya_diplom_osvina/1_2017/%D0%A9%D0%95%D0%A0%D0%91%D0%90%D0%9A.pdf. – Назва з екрану.

К.В.Кучерява, старший викладачкафедри педагогіки та психології ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», м. Київ

АКТИВІЗАЦІЯ САМООСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ЕКОНОМІКИ ЗАСОБАМИ ІНФОРМАЦІЙНО- КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Третє тисячоліття називають суспільством знань і високих технологій, інформація у такому суспільстві стає першочерговою потребою, продуктом людської діяльності, джерелом знань, основою планування, прогнозування і моделювання, одним з чинників прийняття рішень і управління процесами у суспільстві, освіті й техніці.

В умовах реформи національної системи освіти важливого значення набуває інноваційна діяльність в освітньому процесі. Головними завданнями оптимізації педагогічної діяльності є розвиток творчого потенціалу викладача, створення належних умов для його самоосвіти та самовдосконалення засобами інформаційно-комунікаційних технологій, тому професійна підготовка майбутнього викладача економіки має орієнтуватись на діяльнісні, розвиваючі технології, які формують в майбутніх викладачів економіки уміння вчитися,

оперувати і управляти інформацією, швидко приймати рішення, пристосовуватись до потреб ринку праці.

Традиційні форми організації навчальної роботи (лекції, семінари, практичні заняття, консультації) недостатньо стимулюють готовність до самоосвітньої діяльності тому, на нашу думку, оптимальне використання інформаційно-комунікаційних технологій як засобу активізації навчально-пізнавальної самостійної діяльності майбутніх викладачів економіки сприятиме розвитку їх самоосвітньої компетентності.

Під інформаційно-комунікаційними технологіями (ІКТ) розуміють сукупність методів та технічних засобів, які використовуються для збирання, створення, організації, зберігання, опрацювання, передавання, подачі й використання інформації.

Розробкою і впровадженням новітніх інформаційно-комунікаційних технологій у навчальний процес активно займалися такі дослідники, як Ф. Хоменко, О. Руденко-Моргун, Н. Маркус, Е. Носенко, В. Шолохович та інші. На думку багатьох науковців, ІКТ настільки стрімко увійшли в навчальний процес, що тим самим потіснили традиційні методики. Разом з тим, впровадження ІКТ у систему освіти пов'язано також зі створенням нових засобів навчання і збереження знань, до яких належать електронні підручники і мультимедіа; електронні бібліотеки й архіви, глобальні та локальні освітні мережі; інформаційно-пошукові та інформаційно-довідкові системи [4].

В. Шолохович визначає ІКТ як спосіб реалізації конкретного складного процесу, шляхом поділу його на систему послідовних взаємозалежних процедур і операцій з метою досягнення високої ефективності. Проте для безпосереднього здійснення педагогом (майбутнім викладачем економіки) такого процесу необхідні вміння і навички, що дозволять йому знаходити інформацію, критично її оцінювати необхідну інформацію, використовувати її, створювати нову та вміти обмінюватись нею [7, с. 97].

Засоби інформаційно-комунікаційних технологій відіграють особливу роль в розвитку самоосвітніх умінь майбутніх викладачів економіки, оскільки

дозволяють забезпечити оптимальну для кожного послідовність, швидкість сприйняття запропонованого матеріалу; можливість самостійної організації процесу вивчення теорії, розбору завдань практичної спрямованості, відточування навичок розв'язання повсякденних завдань; можливість самоконтролю якості здобутих знань, умінь та навичок; прищепити та постійно вдосконалювати навички аналітичної, пізнавальної і дослідницької діяльності; використовувати віддалені ресурси, проведення «віртуальних мандрівок», інтернет-практикумів; дистанційно спілкуватися з викладачами, брати участь в мережесих проектах і конкурсах, складати рейтинги професійного зростання, консультуватися у висококваліфікованими фахівцями, що знаходяться в будь-якій точці світу, мати доступ до світових культурних і наукових цінностей, а також надбань і новітніх розробок у галузі професійної та педагогічної освіти.

Ми поділяємо думку О. Співаковського [5], що використання нових інформаційних технологій навчання у вищому навчальному закладі, крім сприяння досягненню основних, запланованих цілей навчання у конкретній предметній галузі, сприяє досягненню і додаткових цілей навчання – формуванню у майбутнього викладача позитивного відношення до нових інформаційних технологій навчання, переконаності у їх ефективності, практичного засвоєння методів навчання в умовах нових інформаційних технологій навчання. Студенти долають бар'єр між традиційними формами, методами і засобами навчання, і навчанням із застосуванням інформаційно-комунікаційних засобів, набагато швидше, ніж викладачі, що вже мають досвід роботи традиційними методами.

Важливе місце у розвитку самоосвітньої компетентності майбутніх викладачів економіки, на нашу думку, займають мультимедійні засоби навчання. Мультимедійні засоби навчання за С. Гончаренко – це комплекс апаратних і програмних засобів, що дозволяють користувачеві за допомогою персонального комп'ютера, використовуючи різноманітні, природні для себе середовища: графіку, гіпертексти, звук, анімацію, відео. Мультимедійні системи надають користувачеві такі види інформації: текст; зображення;

анімаційні картинки; аудіо коментарі; цифрове відео. Технології, які дозволяють з допомогою комп'ютера інтегрувати, обробляти і водночас відтворювати різноманітні типи сигналів, різні середовища, засоби і способи обміну інформацією, називаються мультимедійними [2, с. 298].

У нашому дослідженні були застосовані інформаційно-комунікаційні технології під час розвитку вмінь самоосвітньої діяльності майбутніх викладачів економіки у вигляді технології мультимедіа. Перевагою цих технологій є те, що використовуючи їх можна інтегрувати аудіовізуальну інформацію, представлену у вигляді анімації, відеофільму, слайдів, текстової та графічної інформації у вигляді інтерактивного діалогу. Застосування мультимедійних технологій дає можливість поєднати друкований текст, графічне зображення, рухоме відео, іншу наочність та аудіозапис. У разі такого поєднання у студентів працюють одночасно усі органи чуття, тому інформація засвоюється набагато швидше та з інтересом. До того ж, студенти одночасно засвоюють усі аспекти мови: фонетичний, лексичний, граматичний та комунікативний [6].

Та, нажаль, не зважаючи на стрімкий розвиток інформаційно-комунікаційних технологій, частина сучасних вищих навчальних закладів України недостатньо забезпечена інформаційно-комунікаційними ресурсами, що свідчить про неможливість організації ефективної самоосвітньої діяльності студентів з використанням новітніх технологій. Однак, наявність самих інформаційно-комунікаційних технологій, як вважає Н. Воропай [1], ще не свідчить про високий рівень організації самоосвітньої діяльності студентів, оскільки, перш за все, потребує наявності достатньої кількості та високої якості програмних продуктів, що повинні бути розроблені з усіх професійноорієнтованих фундаментальних предметів. При цьому, у створенні такого навчальнометодичного електронного забезпечення слід враховувати й наявність у викладачів стимулів для організації самостійної роботи студентів саме таким способом, їх рівня оволодіння інформаційно-комунікаційними технологіями навчання, а також усвідомлення ними необхідності розробки

методичних рекомендацій, тестів, модульних, творчих завдань засобами цих технологій. Адже, саме від викладача, якості його навчально-методичного продукту залежить ставлення студентів до виконання самостійної роботи, що, на нашу думку, позначається на її ефективності й результативності.

Також, важливим аспектом, який заслуговує особливої уваги при використанні засобів ІКТ є формування та розвиток інформаційної грамотності студентів (майбутніх викладачів економіки). Інформаційна грамотність вже давно є невід'ємною частиною загальної і спеціальної освіти, адже без інформаційної грамотності не може бути повноцінної всебічної безперервної освіти. «До розуміння цієї категорії грамотності входять такі питання, як уміння шукати, аналізувати, використовувати, оцінювати достовірність і захист інформації; оцінювати значення нових ІКТ і вміти їх використовувати», — зазначає професор В. Гриценко [3].

На жаль сьогодні не існує єдиного сталого визначення поняття «інформаційна грамотність». Це широке поняття, і для спеціалістів різних царин людської діяльності його визначення досить сильно відрізняються. За В. Гриценком, інформаційна грамотність характеризується наявністю знань і умінь для правильної ідентифікації інформації, необхідної для виконання певного завдання або вирішення певної проблеми; для ефективного пошуку інформації, її інтерпретації і аналізу, оцінки достовірності, в тому числі дотримання етичних норм і правил використання отриманої інформації; для передачі інформації та представлення результатів її аналізу іншим спеціалістам у зручному для них вигляді; для використання інформації задля досягнення необхідних результатів, у тому числі для отримання нових знань [3].

Таким чином, зростання ролі ІКТ у багатьох видах людської діяльності, цілком природно спричинює зміни в системі освіти, спрямовані на переорієнтацію навчально-виховного процесу з суто репродуктивних механізмів мислення на заохочення творчої активності студентів, що розвиватиметься на базі належного інформаційного забезпечення. Використання ІКТ у навчальному процесі може забезпечити не лише доступ до

різноманітної навчальної інформації, а й вплинути на активізацію самоосвітньої діяльності та прагнення до розвитку самоосвітніх умінь майбутніх викладачів економіки. Процес навчання, який передбачає застосування ІКТ, вимагає від майбутніх викладачів економіки продуктивного мислення, пізнавальної активності, ерудиції, самостійності, готовності до динамічних змін, оперативності у прийнятті рішення та здатності до співробітництва з іншими людьми, що є не менш важливими навичками для розвитку самоосвітньої компетентності в цілому.

Література

1. Воропай Н.А. Формування самоосвітньої компетентності у майбутніх учителів початкових класів засобами інформаційно-комунікаційних технологій [текст]: дис. ... на здоб. наук. ступеня канд. пед. наук: [спец.] 13.00.04 «Теорія і методика проф. освіти» / Воропай Наталя Анатоліївна; Херсонський держ. ун-т. – Херсон, 2011. – 240 с
2. Гончаренко С.У. Український педагогічний енциклопедичний словник. Видання друге, доповнене і виправлене – Рівне: Волинські обереги, 2011. – 522 с.
3. Гриценко В. И. Информационно-коммуникационные технологии в рамках программ ЮНЕСКО. — К.: ВД «Академперіодика» НАН України, 2010. — 26 с.
4. Панюкова С.В. Использование информационных и коммуникационных технологий в образовании: Учеб. пособие [для студ. вузов] / С.В. Панюкова. – М.: Изд. центр «Академия», 2010. – 224 с.
5. Співаковський О.В. Теорія та практика використання інформаційних технологій у процесі підготовки студентів математичних спеціальностей / Олександр Володимирович Співаковський. – Херсон: Айлант, 2003. – 249 с.
6. Шльосек Ф. Використання засобів мультимедіа у професійній освіті / Ф. Шльосек // Педагогіка і психологія професійної освіти. – 2002. – № 6. – С. 42–46.

Шолохович В.Ф. Дидактические основы информационных технологий обучения в образовательных учреждениях : диссертация ... доктора педагогических наук : 13.00.01. – Екатеринбург, 1995. – 364 с.

Ю.Л. Лукашевич, старший викладач кафедри професійної освіти ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди», м. Переяслав – Хмельницький.

СУЧАСНІ ВИМОГИ ДО ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ

Практична підготовка є надзвичайно важливою складовою в підготовці майбутнього педагога професійного навчання, яка має бути зорієнтована на розвиток рівня готовності до професійної діяльності. В останні десятиріччя перед вищою педагогічною школою України стоїть завдання переходу до формування професіоналів, які б могли у своїй майбутній професійній діяльності поєднувати глибокі фундаментальні теоретичні знання і практичну підготовку з постійно зростаючими вимогами інформаційного суспільства.

Основними завданнями розвитку педагогічної освіти є: забезпечення професійно особистісного розвитку майбутнього педагога на засадах особистісної педагогіки; приведення змісту фундаментальної, психолого-педагогічної, методичної, інформаційно-технологічної, практичної та соціально-гуманітарної підготовки педагогічних та науково-педагогічних працівників до вимог інформаційно-технологічного суспільства та змін, що відбуваються у соціально-економічній, духовній і гуманітарній сферах. Модернізація вітчизняної освіти і її входження у загальноєвропейський освітній простір висувають нові вимоги до професійної підготовки майбутніх педагогів професійного навчання.

Формування особистості майбутнього педагога відбувається у процесі навчання, яке є невід'ємним складником його професійно-педагогічної